
Mrągowo, st. I, wykop 4, gm. loco, woj. warmińsko-mazurskie, AZP 22-69

Informator Archeologiczny : badania 33, 234-235

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

masami ziemi. Warstwy w profilu północnym opadały w kierunku południowo - zachodnim. W wykopie zarejestrowano następujące nawarstwienia:

1. brunatno - szary humus o zróżnicowanej miąższości od 30 do 120 cm. Zawierał nieliczne fragmenty ceramiki datowanej na okres nowożytny;
2. warstwa żwiru czasami zawierającego wtręty tlenków żelaza o miąższości od 30 do 80 cm; 3. warstwa jasno - żółtego piasku (calec) do głębokości 100 - 150 cm. Tylko w jednym przypadku zarejestrowano w profilu południowym warstwę zlasowanego zielonkawo - niebieskiego wapna o miąższości od 12 do 45 cm.

W drugim etapie obejmującym część południowo - zachodnią wykopu o wymiarach 10 x 8 m zarejestrowano następujący układ warstw:

1. brunatno - szary humus przemieszany z gruzem ceglany o miąższości od 120 do 200 cm. Zawierał fragmenty ceramiki nowożytnej i współczesnej;
2. warstwa żwiru o miąższości od 25 do 50 cm; warstwa jasno - żółtego piasku do głębokości 280 cm. Dodatkowo natrafiono w profilu południowym wykopu na relikty drewnianej konstrukcji. Były to belki o przekroju prostokątnym o wymiarach 20 x 30 cm. Jest to najpewniej pozostałość po dole kloacznym. Przestrzeń wypełniał humus zawierający fragmenty współczesnej ceramiki, porcelany.

W części południowo - wschodniej wykopu natrafiono na skupisko gruzu ceglano - kamiennego z wapnem. Zakłócenie to związane jest zapewne z prowadzoną tu przez lata różnego rodzaju działalnością budowlaną. Na poziomie dołu z wapnem i gruzem ceglany zaobserwowano warstwę spalenizny.

Odkryte w trakcie przeprowadzonych badań ślady zabudowy i materiał zabytkowy, dowodzą, że teren położony na zapleczu nieistniejącego budynku przechodził różne koleje losu. Najwcześniejsza zabudowa tego terenu mogła mieć miejsce dopiero w połowie XIX wieku. Potwierdzają to również źródła archiwalne, ikonograficzne i historyczne. Pierwszy wpis jaki figuruje w księgach wieczystych dotyczący tego terenu pochodzi z 1865 roku. Natomiast pierwszy katastrat z podziałem na parcele został wykonany w 1906 roku. Również zasięg linii brzegowej nieistniejącego Jeziora Magistrackiego dochodził do omawianej parceli co wskazywałoby, iż nie było tu wcześniejszej zabudowy. Potwierdzają to także wyniki przeprowadzonych badań archeologicznych. Niewątpliwie są to pozostałości budynku lub budynków mieszkalnych z rozbudowanym zapleczem gospodarczym pochodzących z drugiej połowy XIX i XX wieku.

Materiały i dokumentacja przechowywane są u WKZ i w Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie. Badania nie będą kontynuowane.

MRĄGOWO, st. I, wykop 4, gm. *loco*, woj. warmińsko-mazurskie, AZP 22-69

- zabudowa nowożytna (XIX-XX w.)

Wyprzedzające badania archeologiczne, przeprowadzone w terminie od 14 do 21 czerwca, przez mgr Izabelę Mirkowską (autorka sprawozdania, WKZ w Olsztynie). Przebadano powierzchnię około 200 m².

Badania archeologiczne przeprowadzono na terenie dwóch działek budowlanych przy ulicy Moniuszki 6a i 6b. Wykop założono i wytyczono zgodnie z planem realizacyjnym, który zakładał wybudowanie budynku mieszkalno - usługowego z podpiwniczeniem na miejscu rozebranych domów. Obrys wykopu w przeważającej mierze pokrywał się z linią fundamentów rozebranych budynków.

W trakcie prowadzonych prac ziemnych odkryto relikty fundamentów dwóch budynków mieszkalnych na sąsiednich działkach. Pierwszy z nich położony był na parceli przy ul. Moniuszki 6a. Zachowały się jedynie jego fragmenty na poziomie fundamentów, z których północny położony był w odległości około 300 cm od wschodniej krawędzi wykopu i 480 cm od jego krawędzi południowej.

Miał szerokość około 60 cm. Drugi, zachodni położony jest prostopadle w stosunku do pierwszego, i miał szerokości około 150 cm. Fundamenty wschodniej i południowej ściany budynku uległy zniszczeniu w 1998 roku podczas zakładania ciepłociągu. Drugi budynek odkryto na parceli przy ul. Moniuszki 6b, zachowany na poziomie piwnic złożonych z dwóch pomieszczeń. Przedzielone były niewielką ścianką działową. Zbudowane były z kamieni i cegieł o wymiarach 26 x 13 x 7 cm łączonych na zaprawę wapienną. Ściany pierwszego pomieszczenia zbudowane były z kamieni i cegieł, a drugiego wyłącznie z kamieni. Zachowało się również wejście do piwnicy wraz ze schodami ceglanyymi. Posadzka obu piwnic wyłożona była kaflami licowymi lub betonem wylanym bezpośrednio na podłoże. Na tyłach budynku drugiego natrafiono na bruk z polnych kamieni, który był zapewne fragmentem podwórka. Ślady okopceń pozostawione na ścianach piwnic i spalenizna, która wystąpiła w warstwie humusowej wskazują na pożar, który doprowadził do zniszczenia zabudowań. W trakcie odkrywania relikwów architektury eksplorowano warstwę brunatno - szarej próchnicy przemieszanej z gruzem ceglany, luźnymi kamieniami. Mury posadowione były na jałowej warstwie żwiru. Odkryty materiał zabytkowy w postaci fragmentów ceramiki, porcelany, wyrobów szklanych wyraźnie wskazuje na jego nowożytnie pochodzenie, a dokładniej na początek XX i połowę XX wieku. Od strony północnej wykopu sąsiadującego z parcelą, która nie była objęta badaniami natrafiono na relikwty zabudowań. Pod ich fundamentami, w profilu natrafiono na luźno rozmieszczone kości ludzkie. Z informacji zebranych od okolicznych mieszkańców wiadomo, że na kości natrafiano w trakcie wznoszenia sąsiednich budynków. W porozumieniu ze służbami konserwatorskimi i władzami miasta postanowiono pochować je na lokalnym cmentarzu.

Na podstawie przeprowadzonych badań archeologicznych i kwerendy archiwalnej można stwierdzić, iż pierwsze zabudowania na omawianym terenie powstały w drugiej połowie XIX wieku. Były to domy parterowe z użytkowym poddaszem i podpiwniczeniem. Ze względu na całkowite wyeksploatowanie techniczne budynków przeznaczono je do rozbiórki w połowie lat 90-tych XX w. Piwnice zasypano materiałem częściowo pochodzącym z rozbiórki i nawiezioną ziemią. Po odsłonięciu relikwów architektury zadokumentowano je a następnie rozebrano. W ten sposób wykop przygotowano pod budowę zaprojektowanych budynków.

Materiały i dokumentacja przechowywane są u WKZ i w Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie. Badania nie będą kontynuowane.

NIDZICA, st. I, wykop 8a-8b i 9a-9c, gm. *loco*, woj. warmińsko-mazurskie

- osada kultury kurhanów zachodniobałtyjskich i kultury przeworskiej z okresu halsztackiego/lateńskiego
- stare miasto (XIV-XVIII w.)

Nadzory archeologiczne pod gazociąg oraz wyprzedzające badania archeologiczne, przeprowadzone w terminie od 15 września do 2 listopada, przez mgr Adama Mackiewicza (ARCHEO-ADAM). Finansowane przez OPRI-Olsztyńskie Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjnych w Olsztynie. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię około 315 m² i nadzorowano wykop liniowy o łącznej długości około 278 m.

Pierwotnie wszystkie prace miały być prowadzone jako nadzory archeologiczne w obrębie wschodniej pierzei rynku starego miasta, przy pracach ziemnych pod wymianę gazociągu oraz budowę kolektora ściekowego. Po wykonaniu pierwszych 8 metrów wykopu 8a (po osi wschód-zachód) pod kolektor w obrębie szalunków metalowych, stwierdzono, iż na głębokości ca 1 metra zalegają warstwy kulturowe, które można wiązać z okresem halsztackim/lateńskim, a konkretnie z osadą kultury kurhanów zachodniobałtyjskich i kultury przeworskiej. Po zmianie kwalifikacji z nadzorów na badania, wykonano dwa prostopadle względem siebie wykopy oznaczone jako 8a i 8b. Poziom współ-